

Patarimai veisiantiems sodus

Nuo ko pradėti? Sodininkavimo sėkmė labai priklauso nuo pasirinktos vaismedžių veislės. Sodo augalai yra ilgaamžiai ir vienoje vietoje auga dešimtmečiais, todėl ypač svarbu pasodinti tinkamos veislės vaismedžius, nes po kelių metų jų nepakeisi. Tiesa, šiuolaikinių žemaūgių sodų produktyvus amžius trumpesnis, tokiais vaismedžiais įveistus sodus tenka atnaujinti greičiau.

Plačiau aptarsime pagrindinius obelų veislių pasirinkimo aspektus. Nors obelų veislių auginama labai daug, tačiau išsirinkti savo poreikiams kelias yra gana sunku. Pasirenkant obelų veisles būtina atsižvelgti į keletą aspektų. Pirma, būtina žinoti koku metų laiku norime turėti daugiau obuolių ir ar turime tinkamas sąlygas jiems laikyti rudens-žiemos laikotarpiu. Antra, ar turėsime pakankamai laiko ir specialių žinių įveistam sodui prižiūrėti ištisus metus ir trečia, kaip saugosim vaismedžius nuo ligų.

Pasirenkant veisles pagal sunokimo laiką dažnai sodininkai daro klaidą per daug sodindami rudeninių veislių vaismedžių. Tarp sodininkų mėgėjų vyrauja nuomonė, kad neturint gerų sąlygų vaisiams laikyti geriau auginti rudeninių veislių vaismedžius ir neveisti žieminių, nes obuolių vis tiek negalima ilgai išlaikyti. Tačiau nors ir neturint gerų vaisių laikymo sąlygų būtina daugiausiai auginti žieminių veislių obuolių. Žieminių veislių obuoliai esant šiltesnėms ar šiaip prastesnėms laikymo sąlygoms išsilaikys trumpiau negu būdinga konkrečiai veislei, bet jie išsilaikys žymiai geriau ir ilgiau negu rudeninių veislių vaisiai. Dėl šių priežasčių vasarinių ir rudeninių veislių obelų reikia sodinti tiek, kad užtektų vaisių rugpjūčio-spalio mėnesiais. Vėliau jau gali būti valgomi šiuolaikinių žieminių veislių obuoliai, kurie gana anksti tampa skanūs.

Pasirenkant obelų veisles ir poskiepius, reikia numatyti, ar turėsime laiko ir žinių kruopštesnei vaismedžių priežiūrai. Auginant šiuolaikinių veislių žemaūges ir pusiau žemaūges obelis, reikia laiku ir tinkamai vaismedžius nugėnti bei suformuoti. Esant per gausiam užuomazgų kiekiui, jas tenka praretinti. Tik atlikę šiuos darbus, turėsime kasmetinį kokybiškų vaisių derlių.

Svarbiausia pasirenkant veisles, reikia žinoti, kaip pasodintame sode naikinsime ligas. Jeigu prieš ligas nežadame naudoti cheminių apsaugos priemonių, patartina auginti tik pagrindinei ligai - rauplėms - atsparių veislių obelis. Iš vasarinių tai būtų 'Orlovim', 'Izbranica', iš rudeninių - 'Freedom', 'Sava', 'Vitos', 'Novamac', iš žieminių - 'Skaistis', 'Štaris', 'Liberty', 'Aldas', 'Florina' 'Topaz'. Jeigu sodą prieš ligas kelis kartus reikiamu laiku nupurkšime, galim auginti 'Popierinį', 'Persikinį', 'Avenarijų', 'Konfetnoje' (vasarinės), 'Auksį', 'Delikates', 'Beržininkų ananasą', 'Katja', 'Rudens dryžuotąjį', 'Summered', 'Paprastąjį antaninį' (rudeninės), 'Šampion', 'Rubin', 'Alva', 'Antej', 'Arlet', 'Connel red', 'Bogaty', 'Kulono reneta', 'Sinap orlovskij', 'Redkroft', 'Rubinete', 'Lodel', 'Pilot', 'Pinova', 'Melrose', 'Telissare' (žieminės). Jeigu numatome auginti rauplėms jautrių veislių vaismedžius ('Geneva Early', 'Jerseymac', 'Rubin' (Kazachija)

'Orlovskoje polosatoje', 'Paulared', 'Slava peremožcam' 'Lobo', 'Norį', 'Ligol', 'Jonagold', 'Gloster') būtina obelis purkšti prieš ligas sistemingai. Tik tada galima tikėtis išauginti gražius gero skonio obuolius.

Kokio augumo vaismedžius reikėtų sodinti? Jeigu gerai tinkamai pasiruošę plotą ir dirvą, numatome gerai sodą apsaugoti nuo kiškių, vaismedžiams sustatyti palaikomuosius kuolus ar įrengti kitokias atramines konstrukcijas, tinkamai ir laiku formuoti vaismedžius, galima sėkmingai sodinti vaismedžius su M.26 ir ypač su žemaūgiais B.396, P 60, M.9, P 22 poskiepiais. Tokie vaismedžiai formuojami iki 2-2,5 m aukščio, nedidelės apimties vainikais. Todėl, priklausomai nuo veislės ir poskiepio derinio augumo ir nuo pasirinktos vainiko formos galima sodinti gana tankiai nuo 0,5 iki 1,5 m atstumais tarp augalų ir 3-4 m tarp eilių jeigu sodiname eilėmis. Jeigu sodiname vejoje gojeliais, atstumai tarp augalų turi būti didesni, kad prie vaismedžio galima būtų prieiti iš visų pusių. Tiesa, seno obelų sodo vietoje sodinti žemaūgį sodą nepatartina, nes žemaūgiai vaismedžiai dėl dirvos gentinio nualinimo per silpnai auga ir gali toks sodas skursti ir vesti mažus obuolius. Jeigu sodą sodiname buvusioje obelų sodo vietoje geriau sodinti stipresnio augumo vaismedžius, nes jie vis tiek auga šiek tiek silpniau. Šiam tikslui tinka vaismedžiai su vidutinio augumo B.118, MM.106 ar pusiau žemaūgiais P 14, M.26 poskiepiais.

Jeigu norime auginti didesnius 2,5-2,8 m aukščio vaismedžius, nenaudoti vaismedžiams atraminių kuolų, tada patartina sodinti vaismedžius priklausomai nuo veislės augumo ir su vidutinio augumo B.118, MM.106 poskiepiais. Ir tik labai augių veislių vaismedžius galima sodinti ir su pusiau žemaūgiais P 14, M.26, ar žemaūgiais B.396, P 60, M.9 poskiepiais. Tokiame sode vaismedžiai sodinami nuo 2 iki 2,5 ar net 3 m tarp augalų ir 4-5 m tarp eilių. Šie vidutinio augumo ar pusiau žemaūgiai vaismedžiai dažniausiai formuojami paprastosios verpstės formos vainikais nenaudojant pastovių atraminių kuolų. Patartina naudoti atraminius kuolus tik jauname vaismedžių amžiuje.

Veisiant sodą labai svarbu tinkamas vaismedžių išdėstymas. Pirmiausiai remiantis įstatymais vaismedžiai gali būti sodinami ne arčiau kaip 3 m nuo kaimyninio sklypo ribos. Biologiniu atžvilgiu geriau kai vaismedžių eilės išdėstytos šiaurės-pietų kryptimi, tačiau sode geriau vaismedžių eiles išdėstyti tą kryptimi kurią kryptimi sodas dažniausiai stebimas. Sodas visada geriau atrodo žiūrint eilių kryptimi.

Mėgėjiškuose soduose veisles geriausia grupuoti pagal vaisių skynimo laiką. Naudojant cheminės apsaugos prieš ligas priemones, būna taip, kad vasariniai obuoliai jau skinami, o vėlyvų žieminių veislių vaismedžius dar reikia purkšti. Patartina, kad anksti skinamų vasarinių ar rudeninių veislių vaismedžiai būtų sodinami toliau, mažiau matomoje sodo vietoje. Vėlyvų žieminių veislių vaismedžius reikėtų sodinti geriausiai matomoje vietoje. Taip išdėsčius sode veisles galima bus gėrėtis augančiais ir nokstančiais vaisiais visą rudenį. Vyšnios, trešnės ir slyvos taip pat galėtų būti sodinamos tolimesnėje sodo vietoje šalia

vasarinių veislių obelių, nes jos dekoratyvios būna trumpesnį laiką, kai tuo tarpu darančios žieminės obelys gražiai atrodo beveik visą rudenį.

Vietos sodui parinkimas ir paruošimas. Vaismedžių būklę, derlingumą ir ilgaamžiškumą lemia sodo vieta. Tinkamai parinkus sodui vietą, galima sumažinti klimato veiksnių neigiamą poveikį. Sodams veisti tinkamiausi sklypai su nedideliu nuolydžiu. Apačioje nuolydis turėtų būti atviras, kad nesitelktų šaltas oras.

Lygumos, kuriose vyrauja sunkesni dirvožemiai, dažnai būna per šlapios. Jose užsitęsia vaismedžių vegetacija, jie ne taip gerai subręsta, labiau nukenčia nuo šaltų žiemų. Ypač pavojingos lommelės su telkšančiu vandeniu. Lygumose prasta oro apykaita: ilgiau neišsisklaido šaltas oras, laikosi rūkas. Dėl to vaismedžiai labiau serga.

Blogiausia vieta sodams yra slėniai, ypač uždari arba priaugę medžių bei krūmų. Juose telkiasi šaltesnis oras, žiemą sušąla vaismedžiai, pavasarį nušąla žiedai, tvyro rūkas. Ilgai neišsisklaidantis rūkas sudaro palankias sąlygas ligoms plisti. Slėniai sodams netinkami. Jei neturime geresnės vietos sodui įveisti ir vaismedžius tenka sodinti slėnyje, tuomet pasirinkime atsparių šalčiui ir ligoms veislių sodinukus, skiepytus į ištvermingus vidutinio augumo ar net aukštaūgius poskiepius.

Sodo dirvožemis turi būti laidus vandeniui, negludus. Svarbios ne tik viršutinių sluoksnių savybės, bet ir podirvio. Būna atvejų, kai po sukultūrintu viršutiniu sluoksniu yra gludus dirvožemis. Sodui ypač kenkia, kai šis sluoksnis susiformavęs iš skirtingo dydžio dirvožemio dalelių. Tokios dirvos dažnai taip sutankėja, kad pro jas neprasiskverbia augalų šaknys.

Tinkamiausi sodams yra priesmėliai ant priemolių ir priemoliai. Purusis sluoksnis turėtų būti ne plonesnis kaip 1 m. Tokius dirvožemius turi būti nesunku kasti kastuvu. Obelys su augesniais poskiepiais neblogai auga ir molio dirvožemiuose, tačiau žemaūgiams ir pusiau žemaūgiams vaismedžiams jie tinka mažiau. Kai podirvyje yra gilusis smėlio arba žvyro sluoksnis, vaismedžiams gali pritrūkti drėgmės.

Obelys mitybos elementams nereiklios. Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institute ištirta, kad obelys gerai auga, kai iki 40-50 cm dirvožemio sluoksnyje būna ne mažiau kaip 100 mg/kg fosforo (P_2O_5) ir 150-200 mg/kg kalio (K_2O). Augalų mitybą veikia ir dirvožemio tirpalo rūgštumas pH, kuris obelims tinkamiausias - 6-6,5.

Teisingai parinktą sodui sklypą reikia tinkamai paruošti: išlyginti paviršių, kad lommelėse nesitelktų paviršinis vanduo, patręšti, pagerinti fizines savybes, išnaikinti piktžoles.

Rūgščios dirvos kalkinamos prieš 1-2 metus iki sodo įveisimo, atskirai nuo tręšimo mineralinėmis ir organinėmis trąšomis, nes tręšiant ir kalkinant kartu, galima patirti maisto medžiagų nuostolių. Obelims skirtus plotus siūloma kalkinti 100-500 g/m² kalkinių trąšų (pagal CaO+MgO). Mažiausios kalkinių trąšų

normos naudojamos silpnai rūgščiose priemolio dirvose, didžiausios – rūgščiuose moliuose ir priemoliuose. Trašos išberiamos ant išlygintos dirvos, po to dirva suariama arba perkasama bent 25 cm gyliu.

Vaismedžiai mitybos elementams nereiklūs, bet prastesnius dirvožemius prieš sodo įveisimą patartina patręšti 50-150 g/m² paprastojo superfosfato ir 20-50 g/m² kalio chlorido. Lengvuose dirvožemiuose neretai trūksta magnio. Tokiu atveju patartina patręšti magnio turinčiomis trašomis, pavyzdžiui, kalio magnezija. Jei dirva buvo pakalkinta magnio turinčiomis kalkinėmis trašomis, magnio trašų naudoti nereikia. Sodo dirvai tręšti galima naudoti ir kitas trašas. Apie jų panaudojimo ypatybes reikėtų teirautis pas pardavėjus.

Lengvesni dirvožemiai sorbuoja mažiau mitybinių elementų, todėl juos reikėtų tręšti mažesnėmis kalio ir magnio trašų normomis (nurodyto intervalo mažiausioji riba). Gausiau patręšus, nemažai šių elementų vanduo išplauna į gilesnius dirvožemio sluoksnius, ir augalai jų nepasisavina. Lengvus dirvožemius paprastai tenka tręšti mažomis arba vidutinėmis trašų normomis, bet dažniau negu sunkesnius.

Rekomenduojama įterpti ne tik mineralinių, bet ir organinių trašų. Reikėtų iškratyti 6-8 kg/m² mėšlo. Vietoj mėšlo galima auginti ir užarti žaliajai trašai skirtus augalus (vikių-avižių mišinį, baltąsias garstyčias, rapsus). Jie ne tik papildo dirvą maisto medžiagomis, bet ir pagerina jos fizines savybes (struktūrą, vandens laidumą bei imlumą). Su mėšlu į dirvą paprastai patenka daug piktžolių, todėl juo tręšti reikėtų anksčiau, kad užtektų laiko joms sunaikinti. Pastaruoju metu vaismedžiai sodinami gana tankiai, todėl prieš sodo įveisimą rekomenduojama patręšti visą būsimo sodo plotą, o ne tik vaismedžių sodinimo vietas.

Piktžolės naikinamos dirbant dirvą ir herbicidais. Herbicidai ypač gerai naikina varpučius, usnis, pienes ir kitas daugiameses piktžoles. Piktžoles rekomenduojama nupurkšti raundapu arba kitu sisteminiu herbicidu, kurio veiklioji medžiaga yra glifosatas. Raundapo į 10 l purkštuvą pilama 150-200 ml. Arui nupurkšti sunaudojama apie 2-4 l vandens.

Sodinamosios medžiagos kokybė. Sodo ilgaamžiškumas, derėjimo pradžia ir darbo sąnaudos medelių priežiūrai labai priklauso nuo sodinukų kokybės. Juos įsigykite tik iš atitinkamų Valstybės institucijų kontroliuojamų medelynų. Tokie sodinukai turi jų kokybę patvirtinantį augalo pasą. Parduodami vaismedžių ir vaiskrūmių sodinukai turi būti sveiki, nepadžiūvę ir nepašalę. Visi vaismedžiai privalo turėti aiškią viršūnę. Šalia viršūnės palikti stačiai augantys ūgliai konkurentai, turi būti pašalinti. Vienmečiai sodinukai gali būti nešakoti, o dvimečiai privalo turėti ne mažiau keturių, tinkamu (horizontaliesniu) kampu augančių, proporcingai aplink kamieną išsidėsčiusių ne trumpesnių kaip 20-30 cm šakų. Šoninių šakų storis neturi viršyti pusę kamieno skersmens prie atsišakojimo vietos. Šakos negali

būti įlūžusios, nebent patys galiukai, kurie bus trumpinami pasodinus. Kokybiški sodinukai privalo turėti gerai išsivysčiusias šaknis. Sveikų šaknų žievė nesunkiai atsiskiria nuo medienos, jų vidus yra baltas, nesudžiūvęs. Nupirktus sodinukus reikia tinkamai supakuoti. Geriausia jų šaknis sudrėkinti ir patalpinti į polietileninį maišą. Jeigu parvežti sodinukai iškart nesodinami, juos reikia prikasti. Prieš sodinant, sodinukų šaknis rekomenduojama pamirkyti molio ir karvių mėšlo tyrėje. Ši priemonė atgaivina šaknis ir pagerina sodinukų prigijimą.

Sodo sodinimas ir priežiūra. Pavasarį vaismedžiai sodinami kuo anksčiau, geriausia prieš išsprogstant pumpurams, į pradžiūvusią dirvą. Prieš sodinant, dirva supurenama. Jeigu dirbamas per šlapias dirvožemis, sugadinama jo struktūra, o supuolusiame dirvožemyje vaismedžiai prastai auga. Greičiausiai pradžiūna lengvos dirvos. Jose kartais įmanoma pradėti sodinti kovo pabaigoje. Sunkesniuose, vėliau džiūnančiuose dirvožemiuose dažniausiai sodinama nuo balandžio antrosios pusės.

Paruoštame sklype pirmiausia sužymimos eilės ir vaismedžių sodinimo vietos. Jeigu sklypas yra su didesniu nuolydžiu, eiles patartina išdėstyti nuolydžio kryptimi. Lygioje vietoje eilės išdėstomos šiaurės-pietų kryptimi. Taip pasodintų vaismedžių vainikus tolygiausiai apšviečia saulė.

Jeigu sodiname į prieš tai suartą ir sukultivuotą lauką, duobės kasamos tokio dydžio, kad tilptų sodinukų šaknys. Duobės dugne supilamas nedidelis kauburėlis. Į jos vidurį įstatomas sodinukas. Jo šaknys turi būti ištiestos link duobės kraštų, nesusisukusios ir neužsiritusios. Jeigu duobė per maža, ją būtina padidinti. Kai netelpa pavienės ilgos šaknys, jas galima patrumpinti. Prilaikant sodinuką, šaknys užpilamos žemėmis. Sodinuką patartina keletą kartų staiga šiek tiek kilstelėti, kad pribyrėtų žemių po šaknimis ir tarp jų. Žemė aplink vaismedį šiek tiek sumindoma.

Kai augančiame sode atsodiname pavienius vaismedžius, reikia iš anksto paruošti jiems skirtą vietą. Tokiu atveju sodinimo duobės kasamos didesnės (40-60 cm gylio, 80-100 cm skersmens).

Svarbu vaismedžius pasodinti tinkamu gyliu. Pastaruoju metu dažniausiai sodinamos obelys su vegetatyviniais poskiepiais. Juo daugiau poskiepio lieka virš žemės, tuo ryškesnis jo poveikis. Būna atvejų, kai palikti daug poskiepio virš žemės negalima. Įskiepytus į nepakankamai išvermingus M.9 poskiepius (ir į jo klonus) vaismedžius reikia sodinti giliau. Poskiepio virš žemės neturėtų likti daugiau kaip 5-10 cm. Dar giliau, kai virš žemės paliekama tik apie 5 cm poskiepio, sodinami vaismedžiai su P 22 poskiepiais. Pastebėta, kad sekliu pasodintų vaismedžių su P22 poskiepiais vaisiai susmulkėja, vaismedžiai per menkai auga. Negalima vaismedžių sodinti per giliai. Jeigu skiepijimo vieta atsiduria po žeme, įskiepis gali išauginti savas šaknis. Tuomet vaismedžiai ims vešliau augti, mažiau derės. Nelygu poskiepis, jo virš žemės paprastai paliekama 5-20 cm. Jei sodinami sodinukai su tarpininkais, apatinė skiepijimo vieta (poskiepio ir tarpininko sandūra) turi atsidurti po žeme. Vaismedžiai su sėkliniais poskiepiais sodinami tokiu pačiu gyliu, kaip augo medelyne. Slyvas, skiepytas į skėstašakės slyvos

sėjinukus, bei vyšnias ir trešnes, skiepytas į kvapiają vyšnią, reikia sodinti truputį giliau negu skiepijimo vieta. Taip pasodinti medeliai leidžia mažiau poskiepio atžalų. Serbentai ir agrastai sodinami giliau - jų šaknies kaklelis turi būti 6-8 cm po žeme. Taip pasodinti sodinukai iš požeminės stiebo dalies išleidžia papildomas šaknis ir ūglius. Susiformuoja vešlesni krūmeliai, jie būna ilgaamžiškesni, nes išaugina daugiau pakaitinių stiebų. Aviečių šaknies kaklelis turi būti ties žemės paviršiumi ir tik lengvose dirvose galima sodinti apie 5 cm giliau.

Pasodintus vaismedžius ir vaiskrūmius būtina palaistyti. Nelygu dirvos drėgnumas ir sodinimo laikas, vienam vaismedžiui reikia 5-10 l vandens. Laistant sudaromos palankesnės sąlygos vaismedžių šaknims. Besigerdamas į dirvą vanduo prispaudžia dirvožemį prie sodinukų šaknų. Todėl palaistyti reikia net ir tada, kai dirva drėgnoka. Kad vanduo nenutekėtų į šalis, aplink pasodintą vaismedį iš žemių suformuojama lėkštės formos įduba.

Pasodintiems vaismedžiams teigiamos įtakos turi mulčias. Mulčiuota dirva būna geresnės struktūros, iš jos lėčiau išgaruoja drėgmė, mažiau dygsta piktžolių. Mulčias saugo iš rudens pasodintų vaismedžių šaknis nuo šalčio. Mulčiuojami palaistyti vaismedžiai, lygiai su duobe arba šiek tiek plačiau. Dirva užberinama bent 5-8 cm mulčio sluoksniu. Jeigu nėra kuo mulčiuoti, palaistytą plotą reikia apiberti sausa žeme. Rudenį pasodintų vaismedžių pomedžius galima mulčiuoti ir vėliau, nes tuo metu dirvos džiūsta lėčiau, augalai nevegetuoja, jiems užtenka drėgmės. Gerai mulčiuoti pašalusią dirvą. Tuomet galima apipilti ir antžeminę poskiepio dalį. Geriausia mulčiuoti durpėmis, kompostu ar mėšlu, bet tinka ir pjuvenos, medžių drožlės, žievės. Mėšlas turi būti gerai perpuvęs, be piktžolių sėklų. Pjuvenos, medžių drožlės ir žievės yra prastesnis mulčias, mat jas suskaidyti mikroorganizmams reikia daug azoto. Irdamos medienos atliekos šiek tiek parūgština dirvą. Dėl minėtų priežasčių pjuvenos, medžių drožlės ar žievės labiau tinka sunkesnėms ir nerūgščioms dirvoms mulčiuoti.

Pasodinti vaismedžiai genimi ir formuojami. Rudenį įveisti sodai genimi anksti pavasarį, pasodinti pavasarį – tuojau pat. Jei pasodinome vienmečius skiepus be vainikėlių, 80-90 cm aukštyje virš pumpuro patrupiname viršūnėlę. Kai medelių vainikėlis yra per arti žemės arba jie turi tik 1-2 šakeles, visi šoniniai ūgliai pašalinami, o viršūnėlė nukerpama anksčiau minėtame aukštyje. Sodinukų, kurie turi vainikėlį 60-70 cm aukštyje, negenime. Pirmajame aukšte medeliams reikalingos 3-4 šakeles. Šoninių ūglių perteklių pašaliname. Jei šoninės šakos auga stačiai į viršų, jas patartina atlenkti horizontaliai ir pririšti virvutėmis prie kamieno apačios arba kuolo. Šakoms užsitvirtinus norimoje padėtyje, virvutės atišamos. Šakos ties atsišakojimo vieta neturėtų būti storesnis kaip 40 % liemens storio. Agrastų ir serbentų ūgliai patrupinami, paliekant virš žemės 2-3 pumpurus. Jei ūglių daug, dalį galima palikti netrumpintų.

Sausais orais jaunus medelius gali tekti palaistyti keletą kartų. Greičiausiai vandens pristinga lengvesnėse dirvose pavasarį pasodinti vaismedžiai. Vienam vaismedžiui palieti reikia apie 10 l vandens.

Jei sodiname žemaūges ar pusiau žemaūges obelaites, reikalingi kuolai joms pririšti. Daugumos žemaūgių vaismedžių šaknys yra netvirtos ir neišlaiko vaismedžių masės. Pusiau žemaūgiai vaismedžiai turi tvirtesnes šaknis, tačiau ir jiems kuolai reikalingi bent 3-4 pirmuosius metus, kad palengvintų vainikų formavimą. Palaikantieji kuolai turėtų būti apie 3 m aukščio, į žemę įgilinti iki 0,5 m. Versliniuose soduose kuolai statomi specialia technika. Sodininkams mėgėjams lengviausia kuolus įkalti. Kuolas turėtų būti nuo vaismedžio apie 20 cm, patartina pietų pusėje. Tuomet jo metamas šešėlis apsaugos jaunų medelių kamienėlius nuo perkaitimo pavasarį.

Jeigu prieš sodo įveisimą tinkamai paruošta dirva, pirmaisiais metais vaismedžiai tręšiami tik azoto trąšomis. Rudenį pasodintus vaismedžius galima tręšti, kai pradeda sprogti pumpurai, pasodintus pavasarį – praėjus ne mažiau kaip mėnesiui nuo pasodinimo. Kiekvieno vaismedžio šaknų srityje ant dirvos išberiama apie 30-60 g amonio salietros arba atitinkamas kiekis kitų azoto trąšų (po 10-20 g N vaismedžiui). Lengvesniuose, mažiau humusinguose dirvožemiuose pasodintus vaismedžius galima patręšti antrą kartą. Tai reikėtų daryti praėjus mėnesiui po pirmojo tręšimo, bet ne vėliau kaip iki birželio vidurio. Trąšų normą galima padidinti ir tuo atveju, kai pomedžiai mulčiuoti pjuvenomis, medžių drožlėmis ar žievėmis.

Vėliau sodas prižiūrimas įprastai: laistomas, tręšiamas, saugomas nuo ligų ir kenkėjų. Svarbu, kad sode neželtų piktžolės, nes jos pasisavina daug drėgmės ir mitybos elementų. Daugiametės piktžolės išnaikinamos ruošiant dirvą, bet joje lieka daug piktžolių sėklų. Pirmais-antrais metais pomedžiuose dygstančios piktžolės išravimos.

Kokybiškų vaismedžių ir vaiskrūmių sodinukų galima įsigyti Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto medelyne (Babtai, Kauno r.). Sodinukų sortimentas pridedamas.

Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto Sodininkystės technologijų skyriaus vedėjas
dr. Nobertas Uselis

Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės instituto vyr. mokslo darbuotojas dr. Juozas Lanauskas